

مستطابق

درسمادنده باب عالی جاده سنده
اداره مخصوصه
محل اداره :

اعظم :
مسکمزده موافق آثار جدید مع المنویه
قبول اولنور
درج ابدلین آثار احاده اولغاز

دین ، فلسفه ، ادبیات ، حقوق و علوم دن باحث هفته لق رساله در

مؤسسلری : ابوالعلا زین العابدین - ح . اشرف ادیب

سنه لکی	القی آیانی	درسمادنده
۶۰	۳۰	ولا یاتده
۸۰	۴۰	مکک اجنبیه ده
۸۰	۴۰	

تاریخ تاسیسی :
۱۱ نمرز ۳۲۴

درسمادنده نسخیه ۵۰ پاره در

قیرله دن مقوا بودو ایله کوندربایر سه سنوی
۲۰ غروش فضله آلنیر

درسمادنده پوسته ایله کوندربایر سه ولایات بدلی اخذ اولنور

عدد : ۲۸

۱۱ صفر ۳۲۷ پنجشنبه ۱۹ شباط ۳۲۴

ایکنجی جلد

بوتون جسمانی هوساته ترجیح ایدیورلر . نه حاجت ، هیچ بریمزک هیچ بر زمان خاطرندن کچمدیکی یوقدرکه کال آسودکی قلب او غورنده دنیانک بوتون دلفریب اذواقندن تجردی جانه منت بیلیمهلم .

الله عشقنه اولسون سویله : حیاتنک هیچ بر دمنده سنده بر فکر اویاندیمی که سنی روحکه ، روحکک معادینه ؛ عالمه ، عالمک احوالنه ؛ شو محاطی اولدینک کائناتک تخالف انواع واجناسنه امعان نظره سوق ایتسونده سنده اولجه طویمادینک برعلوی حس اویاندیرسون ؛ اویله بر حس که بو عالم شهودده بر قاج کونلک حیاتیکی تهدید ایتکده اولان عارضات طبیعیه قارشیه صیغنه جق ، بارینه جق بر التجا کاه اولمادینگی سکا رأی العین کوستریور . اویله بر حس که باصره وجدانی بو خاکدانه کی اشیای کشفک مغفل ظواهرندن چویریورده قبلکک اوزرنده ییغنه رقاوی ، ماهیته اطلاع سوداسیله چارینوب طور دینی ، بر سر کزیه محرمیتدن منع ایدن پرده لری یرت ، دینه سکا حایقیریور . اویله سماوی بر حس که اصلا بوجبت حیوانیه طبیعتده دکلده عالم موجودیتی عظمت اقسامیه برابر سکا اوفاجق کوستریور ؛ شوملکوت ارضی بی فسحت ابعادینه رغما نظریکه محقر بر صورتده عرض ایدیور ؛ اونک مهالکنی ، خطراتی اویله آجیق بر طرزده آکلاتیور که آرتق بورادن قاچیه بر چاره آریورسک ، صیغنه جق بر مأوی تحریسنه قالدیشیورسک .

علمک اوبویوک نامه قسم ایدرم که خالق حکیم نوع بشره مرحمت ایتسه ایدی ده غوائل معیشت دنیلن قیود کندیلرینی بو حسک سوقه قالمقدن آلیقویماسه یدی انسانلر دنیایی اعمار ایتکدن واز کچرک بادیه لره چیقارلر ، هر طرفدن محاط اولدقلری بو خطرک لندن سینه چاک اولورلر ، عرش خدایه طوغری رفع ندای ابتهال ایدرلر ایدی .

ماده سمسارلرینی بر طرفه براتی ؛ اونلرک ترویج اباطیل ایچون ایلری سوردکلری او ظاهری پارلاق سوزلری دیکلمه . شو قیمتی حیاتک بر آنتی ده کندیکه ، کندیکی دوشونمیه حصر ایت . سینه کده ضربان ایدوب طوران شو قلبه بردانیش . اونک جولانکاه اولدینی احتیاساتی کندیسندن بر صور ، صوکره کل بکا سویله که او احتیاسات سنی نرمه قدر کورتوریور ؛ سنک اوقلب حیرت زده کک خفقانی ، خلجانی بو عنصر خاکینک هانکی نقطه سنده سکون بولیور ؛ دهاصوکره بکا خبر ویرکه بوکره ایلله اوزرنده کی اشیا ؛ سینه سنده بارلایان ثریالریله سماحقنده نه حکم ویریورسک ؛ منصبلری ، اقباللری ، عنوانلری ، ثروتلری ، بونلرک دبدبه سنی ، آرایشنی نصل بولیورسک ؛ هپسی ده نظر کده محو وانعدامه میال کورونمیورمی ؛ بوکون نصلسه عینله یارینده حرمان وابتلادن ، شدائد ومصائبندن ، آلام واسقامندن ، اوهام وخیالاتدن باشقه برشی تولید ایتیه جکلر ، دکلی ؛ مشاهده دن صکره برهان ، تجربه نک فوقنده عرفان اوله بیلیرمی ؛ سندن اول کلوب کچنلرک ایچنده اویله لرینی کوردک که سیبطتک ، اقبالک اوج بالاترینه یوکسلمش ؛ خلق عرش

اوکنده ایکی صدا یوکسیلوردی ؛ بری وجدان ملنک - سکوت مجبوری لباس عجز و ماتمنه بورونن - اینن لوم و تلعینی ، دیکری ده مهران افدینک یاخود جودت بکک لندن یازی ماصه کزه دوشن بر قاج مجیدیه نک طنین سیمینی ایدی .

شمس الدین بک سفارت عثمانیه ایلله اوروپاده کزدیکی زمانلر هر بولندینی پایتخت اجنیده خاندان سلطت اعضاسی کندیسنک وقار ذاتنه - حضور مهینده ایچکی ایچمیه جک درجه لده - حرمت کوستریورلردی . سزایسه بر رساله یه بر تیاترو یازمق ایچون ارانه ایدیلن نقد قلیل قارشیسنده مست لایمقله نفعت کسپله رک صدای بیوشانه تعرضکزی اوسفیرک یالکز حضورینه دکل ، حرمکاه بیتته قدر ادخال ایدیورسک زده اعضای مخدرة خاندانی صحنه تهزیله چیقاریورسکز . دوشونمیورسکز که بر مسلمانک عائله سنی اونک وجدانی دیمکدر ، وجدانی کبی مصون ، وجدانی کبی مستوردر .

غریبه خاندان سلطت پرورده لرینک مظهر تعظیمی اولان رجال سیاست شرقده عالم ادبیاتک آحاد ناسی اطلاقه شایان اولان محررلرک آماج تعرضاتی اولق شرفیذر ادراکی اولدیمز بو عید حریتک تظاهرات سروریمیدر ؛ ! اگر بویله اینسه بن بوکا حریت بایرامی دکل ، رذالت قارناوالی دیرم .

صفوت نزیهی بک افندی ، قلمکزه رسمی کتاب قارئلرینی کولدیرمکه دکل ، مقتدرسه کز شوکونلرده ملنک طالع ابد کریانی خندان ایتکه چالیشکز ...

مدت جمال

هدیه فکر

انسان و ایمان

شومادی بدن کندیسینی محیط اولان مؤثرات طبیعیه نک هجومندن مصون قاله بیلیمک ، هر طرفدن محصور اولدینی عارضه لری اندیشه دن قورتولمق ایچون بر بارینه جق یره نه قدر محتاج ایه ؛ احتیاسات معنویه ، تمایلات قلبیه ده فطرة کندیسنده مرکوز بولن انفعالاته محکومیتدن آسوده قالمق ایچون بر پناهه ، بردارالامانه اوقدر محتاجدر . انسان حیوان کبی دکلدرکه یمک ، ایچمک کبی جسمانی حوائجی قضا ایلله اکتفا ایتسونده آرتق قدرک یارین ، او برکون کندیسینی نرمیه ، نه حاله سوق ایده جککه قارشیه لاقید بولنسون . هیات ! انسانک اویله روحانی مطالبی واردرکه اونلره اولان تحسری مادی مطالبی استحصال ایده مدیکی زمان طویه جنی تأثرندن هیچ اشاغی قالماز . حتی افراد بشرک تکمیل ایتش اولانلرنده حس وادراک اوقدر انجلیورکه روحلرینک آمالنی ، هانکی صفندن اولورسه اولسون ،

عظمتی اوکنده سرزمین سجود اولمش ؛ خالتی براقه رق اونلره طامش ؛ يك اعلا، بونلرك اك ایلری کیدنلرینک عاقبتی نه اولدی ؟ خاروخس درکهنه اینلرک آیاقلر آلتنده چیکنمیدی ؟ پرستار اقباللری، خدملری، حشملری تارمار اولمادیمی ؟ بوفانی عالمک ناپایدار اقبالی اونلری برمدت سرکرم غرور ایتدکن صوکره سریر عظمتلری قاصیرلرک هجومیه یرلره سریلن اغاجلرکی دوریلوب کیتمیدی ؟ اوت، راحت وسکون زمانلرنده افکار بویولده برچوق تصورات علویه به جولانزار اولورکه بوده روح انسانینک میزانتنددر . بودقیقلری ادراک خصوصنده جاهلک قلبیه عالمک کی آره سنده فرق اولمادینی کی بونک زمان ایله، مکان ایله ده مناسبتی یوقدر : هر وقت، هر یرده بردر . اقوام قدیمه نك بوکون طویدیغمز شعرلری، شریقلری شو دعوا مزه دلیل اوله بیلیر . ایشته او آثار اونلرده ده بویله عالی تصورلر بولندیغه ترجمان اوله رق بزه کوستریورکه بوخصیصه بزه نظریدر ؛ بشریتدن بوحسک، بوادرا کک استرداد ایضلاک اومتین استحکامنه صیغمش اولان قلبی آلمقدن دهامشکلدر .

حیاتمزه تصادف ایله یکمز حادثاتک هربری بوحسی ایقاپ ایدر، اعلا ایدر . اقر بامزک خسته لنی، یارانمزک فلاکتی، کندیمزک بدنا، مالا یاخود عیالاً مصیبت زده اولیشمز، خلاصه هر حادثه بوحسی بیدار ایدن اسابدن باشقه برشی دکدر . حال بوکه انسان شو اوچ کونلک حیات ایچنده بوکی حادثاته نه قدر چوق معروض بولور !

انسان بویله بر مصیبتک وقوعی طویدینی زمان کندیسنه تسلی ویره جک بردست مواساته ؛ اضطراباتی تعدیل ایده جک بریار غمکساره ؛ الحاصل دوشمش اولدینی ورطه دن تخلصنه چالیشه جق بر دستکیره محتاجدر . زمان فلاکت بردور امید دکدرکه انسان اوله برهنه کامده دیگر زمانلرنده اولدینی کی خیال ایله اوایلانه بیلسون . بودور جهد وعمل دوریدر . انسان بویله بر دورده ایچنی یاقتمده اولان او حس الیمدن قورتولقی ایچون بذل مجهود ایتیه جک اولورسه قلبی یأسک، اونار جحیمدن دهامشدید آتشک پنجه سنه تسلیم ایتمش اولور . اوت، انسان زمان فلاکتده دردینه چاره ساز اوله جق بردست مواساته محتاجدر . بردست مواساته که اونک کندی حقنده باباسندن، آناسندن، بوتون انسانلردن دهامشقیق اولدیغه کمال اطمینان ایله معتقددر ؛ بر دست مواساته که کندیسنک غمخواری، غمکساری اولدیغنی، همده اونی دوشدیکی کرداب حیرتدن تخلص ایده بیله جکنی حس ایتشدر ؛ الحاصل بر دست مواساته که پای بی قراری مزالقی ادباردن محافظه ایدرک کنار سلامته سوق ایلمک ایچون بوتون موجودیتی اوکاتودیه بیک جان ایله راضی اولمشدر .

انسان بر مصیبت کرفتار اولدینی زمان درونی آتش آلیز؛ روحی پاره پاره اولوب بدنندن پرواز ایتک درجه لینه کلیر ؛ عجز وضعفک حقیقتی آکلار ؛ قوای مادیه ومعنویه سنک غایت ناچیز اولدیغنی کورور ؛ شوکون مهیب ایچنده کی موقعنک ماهیتی ادراک ایدر ؛ بوعلمده

تک باشنه قلمش بر غریب اولدیغنک، دهامطوغروسی هر طرفدن تهاجم ایدن مؤثرات طبیعتک اوکنده قاچه قاچه آرتق تاب وتوانی کینلشمش زواللی برشکار اولدیغنک فرقنه وارر . هانکی جهته توجه ایدرسه ایتسون نه دردینه چاره ساز اوله جق بریار ظهیره، نه ده اطرافنی قوشادان شداند دهره قارشنی برپناهه تصادف ایده مز . باشنی کوکه قالدیرر، سرابستان فضا ده کمال صمت وسکون ایله سیاحت ایدن نجریم شب زنده داردن باشقه برشی کورمز ؛ کوزینی یره دیگر، طاغلردن، تپهلردن، اووالردن، بادیه لردن باشقه نظرینه برشی اصابت ایتمز . بونلردن هانکی سینه طوغری ایصال صدای استمداده قالدیشسه یا کندی فریادینک عکسنی طویار، یاخود اوفریادده ریاح ایله هم جریان اولور کیدر !

صوکره کندینه کلیر، اطرافه کوز کزدیرر .. قوم وقیله سنی، قاردشلینی، چوجوقلرینی کورور . فقط هیات اوجماکتک ایچنده بر فرد کورمز که کندیسنی بزار ایدن مصیبتدن آزاده اولسونده حیاتی محو ایله تهدید ایلین خاطراتدن، عالم کونک مالا مال اولدیغنی مهالکدن تخلص نفس احتیاجنی اوندن دهامش ایتمش اولسون . اوله ایسه انسان بویله مشکل برحالده نه یاپار ؛ هانکی رکنه طایانیر، هانکی دارالامانه صیغیر ؛ کیمی شایان اعتماد بولور، کیمدن امید نجات ایدر ؛ آرتق اونک ایچون کندیسنی اعماق عدمدن ساحل وجوده چیقاران ؛ بوقدر ابتلالره، محتلره امتحانه محکوم ایدن شو قوه ازلیه نك ید عوالمکیر قدرته آتیمقدن باشقه بر چاره یوقدر .

ایشته اوقوتدرکه بوعالم وجودی محکم بر طاقم ازکان حکمت اوزرینه تأسیس ایتمشدر ؛ ایشه اوقوتدرکه هیچ برشیئی نایمحل وضع ایتمه مش، هیچ بر ذره بی عبث اوله رق وجوده کتیره مشدر ؛ ایشه اوقوتدرکه بالغ بر حکمت، عظیم بر مقصد ایله انسانه بومتحری فکری، بوسرباز عقلی، بومتعا کس احتیاساتی، بومتضاد تمایلاتی ویرمشدر . انسان بوقوته منقاد اولورسه قلبی سکونت یاب اولور ؛ بردست فوق الحیالک زیر حمایه سنده بولدیغنی یقیناً بیلهرک روحنه اطمینان کایر . لکن اگر انسان بوقوته اولان انقیدینی، اعتمادینی غائب ایدرسه آرتق روحی نصل نصیبه دار اطمینان اولور ؛ یاخود راحت وسکون دینلن ذوقی نزه دن بولور ؟

انسان که حیاتک هر لحظه سنده حسیاته اشتراک ایده جک، آلامنی تعدیل مداری اوله جق بریار وفاداره افتقاردن قورتوله ماز ؛ یا اصل الحیاه اولان اوقوته اعتماددن محروم قالدیده کندیسنی بونامتاهی کون ایچنده تک و تنها، ضعیف، هر آن موجودیتی محو ایده جک بیکلرجه مؤثراتک تحت تهدیدنده کورورسه حالی نهیه واریر ؟

انسان که بوتون افعال وحرکاتنده بر امید محتاجدر ؛ بویوک بویوک مصیبتلرک قههور ابتلاسی اولدیغنی زمان بر استنادکاهک، بردارالامانک وجودندن نا امید بولورسه زواللینک بویأس ایله عاقبتی نه اولور ؟

عبرت نعمت ایلله مصیبتی ، لطف ایلله قهری برطوته حق قدر یوکسیلورکه
ظن ایدرسهم فیلسوفلرک سعادت دنیاویه آرادقلری غایه اقبال بوحال
اوله جقدر ،

پک اعلا مصائبک هجومندن قورقه رق ذهبا مصائب اولمادن وهم
وحیرت ایچنده قالان ، اندیشه آتی ایلله هیجانلره دوشن برطاقم
آدملر ایچون موقت برصورتده کندیلرندن کچرک بولدقلری حالی
اونوتمق املیله پمانه دن استمداد ایدم جکلری یرده ایمانلرینی تأییده
چالشق لازم دکلیدر ؟ ذاتاً سرکرمی شراب ایلله برآن ایچون
اونودولان خوف وهیجان برآز صوکره اسکینندن ده شایده
اوله رق عودت ایدر . بوندن باشقه شوایکی طریق تسلی آرمسند
بیوک برفرق واردر . زیرا نفسنه ، یاخود اولاد وعیانه اصابت
ایده جک شدائی بوضورتله خاطرندن چیقارمایه جابالایان آدم
کندیسنه قارشى عفوی ناقابل جنایتلر ارتکاب ایتش اولیور : اول
ایمانی تأیید ایتدیکی ایچون روحی اویله برذوقدن محروم براقیور ؛
حالبوکه اونک قلبده اویاندردینی روح صفات قدرینی انحق مؤمنلر
بیلیر . اومؤمنلرکه « سینه مزده ابدجوشان اولان ذوقی بیلسه لردی
بزدن سلاح قوتیه آلمایه قالدقلرلردی » دیورلر . ثانیاً ، اوآدمک
سعادت وصول ایچون یاکلش بریول طوماسی اونی انسان ایچون
تقریبی هلاکه بادی اویله برطاقم اوچوروملره سوق ایدیورکه هم
کندیسی ، همده اونکله برابر برچوقلری محو اولوب کیدیور . نته کم
شوعاقت سعادت وراحته عرض اشتیاق ایدن ، فقط اونی یولیله
آراملان چوق کیمسه لرده کورلمش وکورلمکده در .

لکن مؤمن معتقده کلنجه اونک حالی بوسوتون باشقده در . زیرا
او بو عالم کونده حکمتسز هیچ برشی بولمادیغنی ، هر عملک بر نتیجه سی
اوله جغنی ادراک ایدر . کندیسنه ایمان ایلله باقار کورورکه حس
ایدیور ، اکلا یور ، معضلات مسائلک حلی ایچون فکری یوریور ،
نهایت اونلری کشفه ظفر یاب اولیور . هر کون دائمی برترقیده بولونیور .
آرتق اومؤمن کندیسنه طوغری علی التوالی هجوم ایدن اکدار مؤله
حیاتک قارشیسندمه مغلوبیت اثری کوسترمز ؛ بالعکس کمال جلادتتی
محافظه ایدرک نفسنه شو سؤاللری ایراد ایدر :

بن نهیم ؟ نرمدن کلشم ؟ نریمه کیدیورم ؟ حیات نه در ؟ موت
نهدر ؟ بومصائب بنم اوزرینه نهدن تسلیط ایدلمش ؟ بوکائنات نه در ؟
بنم اونکله مناسبتم نهدن عبارتدر ؟

ایشته مؤمن بوسرائری نظر تفکرینک اوکندن آیرماز ؛
حیاتنک بونلره مربوطیتنی بیلدیکی ایچون دائماً بونلرک حلی ایلله
اوغراشیر . نهایت کاه حواس ظاهریه سنک بخش ایتدیکی علم وعرفانک
دلالتیه ، کاه آینه صفادار وجدانه عکس ایدن انوار الهامک
هدایتیه آرتق افکارینی لبریز ایللین او اسرارک حقیقتی کندیسنه
متجلی اولور ، فروغی ده قلبنده رسوخ بولور . بوضورتله قیمت
حیاتی ، حقیقت کائناتی اکلامش بر انسان کامل کسپلرک بوعالده

انسانک انسانیتی جسمندن زیاده روحیه قائم اولدینی ایچون
هر حسنده ، هر تحظرنده برغایه کاله طوغرو ایلرله مک احتیاجنده درکه
بوترقی بی ده هپ اوحس تولید ایتکده در . یا او انسانک باصره قلبی
بوتون موجوداتک روحی ، فاطر قیومی ، بوتون جمال وجلالک
منتهاسی اولان ذات کبریاه قارشى عمای محض ایچنده بولنورده بوکائنات
هول انکیز ایچنده شو سکون مهیدن ، شو سکوت مدهشدن باشقه
برشی کورمز ، برشی ایشتمزسه حالی نه اولور ؟

انسانک یورکنی پارچه لایه جق محرومیتلردن دکلیدرکه هر
طرفدن کندیسنی محیط اولان شو نامتناهی کائنات اونک فریاد
استمدادینی ایشیده جک ، امدادینه شتاب ایدم جک بر سمیع مجیدن
خالی بولسون ؟ این قلبی طویه جق ، لیال تنهاده کی حسب حال ایتالی
دیکله جک برکوش مرحمت بولماسون ؟ انسانه کران کلزمی که
نظرینی آسمانه طوغری چویرسونده اوفسحتسرای بی اتهاده دهشت
انکیز بر بوشلقدن ، مخوف برسکوتدن باشقه برشی کورمسون ؟

آثار تاریخیه نک شهادتیه ثابتدرکه انسان مصائبه گرفتار اولدینی
زمان ایمانی دائماً کندیسنه اک شفیق بر تسلیتساز ، اک مرحمتی بر
تعزیتکار بولمشدر . برر فلاکتله متالم نه قدر یورکار واردرکه ایمان
اولسه پارچه پارچه اولور ، نیران یأس ایلله اریر کیدردی . قوم
وقیله سی آرمسند رفیع القدر ایکن ذلیل اولان ، صاحب یسارایکن
فقیر دوشن بر آدم قراکلق کیجه لرده اوطوروب ادبار وسفالتنی
دوشونه رک درین درین کوکس کچیرکن . اگر یانی باشنده بوتون
اسرار وخفایایه مطاع اولان ، دوشدیکی مصیبتیه قارشى اوزواللییه
صبروسکیت ویرن ، یاخود ثروت و اقبالنی استرداد ایچون قدرت
احسان ایدن برعلیم مطلق بولندیغه ایمانی اولسه فصل تسلی
بولور ؟

شبابنک هنوز اک طراوتلی دوره سنده کی جکر پاره سنی غائب ایدن
برمادر مهربان ، یاوروسنک بوعالمک فوقده برعالمده حمایه رحمانه
ودیعیه اولدیغنی بیلیمسه ؛ خالق رحیمک اولادی حقدمه کندیسندن
دها شفیق اوله جغه ایمان ایتسه یچاره قادینک روح هر دم هیجانی
فصل اولورده آرام کزین اولور ؟

انسانی چشمه پر خون عدمه عطشان ایدن ، کندی ایلله کندی حیاته
خاتمه چکدیرن سائق اونک مقدورات بشر اوزرنده کیف مایشاء
تصرف ایلین اوقوه قاهره فوق الحیاله عدم ایمانندن باشقه نهدر ؟
شمدی بزدیه مزیمی یزکه : ایمان انسانیتک لوازمنددر ، حیات
ارضیه نک حوائج ضروریه سندن بری در ؛ بوندن محروم قالان بوتون دنیایی
یندیمین تصرفنه آلسه ینه لذت حیاتدن مهجوردر ؛ بوکا مظهر اولان
سفالتک زبونی اولسه بیله حضور جاودانی ایچنده در ؟

بزم کبی بوتون اربابا معان کورمکده درکه انسانلرک شدائده ،
مصائبه قارشى صبروتجملدری ایمانلرینک قوتیه متناسب اولق صورتیه
متفاوتدر . حتی افراد بشردن بعضلرنده یقین ایمان سایه سنده نظر

براهین حسیه قبولی سایه‌سند ایمان بر چوق انوفه رغماً شکوک و شبهاتدن آرتق وارسته‌در .

اوله‌یسه بزده شومسرودا تمیزی شافی و کافی بر صورتده تفصیله باشلا یلم ؛ ملحدلرک سوزلرینی تامیله نقل ایده‌لمده تعین ایلدیکمز غایته وارمق ایچون اونلری علم ، عقل ، طبیعت حضورنده برر برر محاکمه چکلم ، والله المستعان .

محمد فرید وجدی

مترجمی

محمد عاکف

مَوَاعِظُ

مقررى
مناسرتلى اسماعيل حق
محررى
ح . اشرف ادیب
۵۲ درس — مابعد

بعض اقواله کوره الله تعالى بر نوع میقروبلری اونلره مسلط ایتدی ، قول مشهوره کوره برنوع قوشلر ، احتمالکه کوچک شیلر اولسون ، حویات صغیره ... فرانسرجه میقروب دیرلر . آلتله باقارسه کوروله‌بیلیر .

تعصبه باق ، بعضیلری حالا اونى بیله قبول ایتک ایسته‌مزلر . عناده باق . میقروب نه ایمش ؟ بویله شی اولورمی ایمش ؟.. حالبوکه کوزله کورلمش ، عیناً مشاهده ایدلمش ، ایکی کره ایکی درت ایدر قدر موجودیتی کسب قطعیت ایتمش در . بویله ایکن حالاً برچوغی : «میقروبلره اینانق کناهدر ، خطادر ، دیورلر ؛ هرشی اللهک قدرتیله اولور . » آما ! اونى کیم انکارایدر ؟ نقطه‌سبسن نه اولور ؟ خسته‌لقده ، صاغلقد بررسبیلدر . هرشی اسبابه مربوطدر . [وان لیس للانسان الاماسی] . اما برطاقم شیلروار وسعمر خارچنده ، الله اوسیلری خلق ایتکسزین قدرت سبحانیه‌سیله آن واحدده خلق ایدر ؛ اوکا «کرامت» دیرلر ، «معجزه» دیرلر . بلاسبب مسببی خلق ایتک ، اسباب حاضر ایکن مسببی یوق ایتک «خارقه» در . هرشی ینه مشیت سبحانیه یه باغلی . دیرسه یاپار ، دیرسه یاماز . ایسترسه یمک یمه‌دن طویورر . انسان خسته اولور ، قرق کون یمز ، ینه یاشار . هرشینک کنه عقل ایرمز . بعضاده یر ، یر ینه طویماز . اوده برنوع خارقددر . بتون دنیایی طوتسه ، بتون ماملکر اونک اولسه ینه طویماور ، طویماور . بویله‌لری ده‌وار ایشته . سبب‌وار ، مسبب یوق . مسبب‌وار ، سبب یوق . بویله‌ده اولور . فقط بونلر احوال فوق‌العاده‌در . اصل‌عادت سبحانیه : سبب اوله‌جق ، مسبب اوله حصوله کله‌جک . هرنه ایسه مقصدی فوت ایتیم :

خطاب ، قریش قبیله‌سنه اولورسه ... قریشیلری الله سومشدر . سلطان انیا اوسلاهدن کلدی . جناب حق اوسلاهدی محافظه‌ایدیور . (لایلاف قریش) اللهک انعامی در بو . اصحاب فیلی محو ایتسی قوم

بشر ایچون مقدر اولان سعادتلرک اک کزینی ایچنده امرار عمرایدر . مادامکه ایمان حیات مسعودانه‌نک روحی ، ارواحک سکون واطمینان پیامی کترین برسولی در ؛ انسانک بو علم امتحانده معروض قالدینی شدائد معیشت ایچنده ، اکدار بی‌نهایت حیات آره‌سند اک برنجی تسلیتسازى ، تعزیتکاریدز . لکن قلب انسانیده اوله بویله بر ایمانی بیدار ایتک ، صوکره اوایمانی روح بشریتده عظمت شانیله متناسب بر مقام رفیعه اجلاس ایلیمک ایچون نه‌یامالیدر ؟

عصریمزده بویله بر مقصده وصول نصل قابل اولورکه شکوک ، شبهات آله‌بیلدیکنه آرتمش ؛ هر درلو اشکالات اهمیت پیدا ایلهمش ؛ ارکان عقائدی اساسندن دویرمش اولمقله مباهی برچوق آدملر میدان آله‌رق خواصه ، عوامه قارشى قلملرندن صاچدقلری زهرلرله بشریتک ضعیف قلبی ظلمت آباد ایدیورلر ؛ کندیلرینک انسانیتی امیددن محروم براقان ، یأس‌یله تهدیدایدن برر قاره خبرجی اولدقلرینی سویلیورلر ؟

ایمانه ایمان دینه‌بیلیمک ایچون ریب و کاندن آزاده ، هجوم اعتراض ایلله صارصلیمق ضعفندن بری اولی . یابویله متین بر ایمان نه‌صورتله احراز ایدیله‌بیلیرکه خلق فلان علامه‌نک دینسرلکفی ، فلان فیلسوفک هیچ برشیته اینانمادیغی ایشیدوب طورویور ؟

دیرزکه بالخاصه دین فطری صاحبی اولان برمسلمان ایچون بویله صارصلیماز ، متین بر ایمان ایدتمک یالکز شونلری بیلیمه‌یه متوققدر . اوله دینسرلک حد ذاتده نه‌در ؟ اونى نه‌کی اسباب تولید ایدر ؟ علم ایلله ایمان آره‌سند کی مناسبت نه‌دن عبارتدر ؟ بونلر بر برینه منافیمیدر یوقسه ایکسیده لازم ملزوم قیلندیمیدر ، یاخود مختلف الفاظ ایلله افاده اولنور عینی شیمیدر ؟

ثانیاً مادیون طرفندن ارباب ادیان‌القا اولنان شبهات نه‌کی شیلدر ؟ بونلر تدقیق اولنور ، محاکمه‌یه چکیلرسه نه‌تیجه احراز ایدیلیر ؟

شیمدی بز قارئیزی بو طریقه سوق ایده‌جک اولورسه‌ق نظرنده بش مهم امر تجلی ایدرکه صحتی اصلا سوز کوتورمین برهان حسی ایلله ثابتدر :

اولاً : انسانلر آره‌سند حقیقتده ونفس‌الامرده دینسر یوقدر ؛ ایشک غایتی نزاع لفظیدن ، مناقشه‌ تعبیراتدن عبارتدر .

ثانیاً : علم ایمانک مدار اولی ، سائق اعظمیدر . انسانک علمی آرتدقه یقین ایمانیسی‌ده مزداد اولور .

ثالثاً : بشریتک واصل اولدینی غایه ایمان اسلامک تقریر ایتمش اولدینی عقیده‌ تنزیه و توحیددن عبارتدر . زیرا بودین تامیله فطرت بشریه اوزرینه منزلدر .

رابعاً : ذکر اولنان شکوک ، شبهات بشرک دین فطری اولان اسلامدن اعراض ایتسندن باشقه برسیدن تولد ایتهمش وایتمه‌جکدر . خامساً : الحاد ، یاخود یاکلیش اکلامق دوری آرتق کچمشدر ؛ شمدی بز اوله بر عصرده‌یزکه جناب حق طرفندن انسانلره آچیلان